

Markkinat / Kokki Teemu

30.11.2023

Julkinen

Tukkumarkkinoiden tiedonvaihdon kehitysfoorumin pöytäkirja 28.11.2023

Aika 28.11.2023 klo 9–11.40

Paikka Fingridin toimisto, Lökkisepäntie 21, Helsinki

Läsnä	Teemu Väre	Fingrid Oyj
	Teemu Kokki	Fingrid Datahub Oy
	Jaakko Luokkamäki	Caruna Oy
	Janne Kauppi	Energiateollisuus ry
	Miia Miettinen	Energiateollisuus ry
	Jarmo Lapakko	EPV Energia Oy
	Tuomas Lahti	eSett Oy
	Anssi Toura	Helen Oy
	Jari Nykänen	Paikallisvoima ry
	Jari Aurojärvi	PD Power Oy
	Henri Kemppe	UPM Energy Oy
	Seppo Nurminen	Volue Oy
	Ilkka Hulkko	Fingrid Oyj (kohta 1.2)
	Teemu Salo	Fingrid Oyj (kohta 1.4)
	Niko Korhonen	Fingrid Oyj (kohta 1.5)

1 Asialista**1.1 Kokouksen avaus ja agenda**

Käytiin läpi esittäytymiskierros. Teemu Väre kertoi, että Eero Järvisen jättämään rooliin ollaan rekrytoimasta uutta henkilöä, joka tulee vetämään foorumia tulevaisuudessa.

1.2 aFRR-energiamarkkina

Ilkka Hulkko kertoi uudesta Euroopan laajuisesta aFRR-energian markkinapaikasta eli PICASSO:sta. Fingridin on tarkoitus liittyä markkinapaikalle kesällä 2024, alustavasti 29.5.2024. Naapurimaiden aikataulu on viivästynyt, joten alkuvaiheessa ei päästä suoraan lopulliseen tavoitemalliin. Fingrid järjestää käyttöönottoon asti kuukausittain webinaareja, joista saa lisätietoa käyttöönotosta ja markkinavaatimuksista. Ajankohdat ja muut tiedot löytyvät Fingridin verkkosivuilta.

Fingridin arkkitehtuuriin tulee uusi järjestelmä TAVIS, joka kommunikoi PICASSO-järjestelmän suuntaan sekä välittää aFRR-aktivoinnit reservitoimittajille. Reservitoimittajan ja Fingridin väliseen markkinatiedonvaihtoon tulee käyttöön kolme CIM-standardin mukaista sanomadokumenttia. Muu kuin uuteen aFRR-energiamarkkinaan liittyvä tiedonvaihto säilyy ennallaan.

Tietoja tarjottujen ja aktivoitujen tarjousten volyymeista ja hinnoista sekä muita tietoja on saatavilla ENTSO-E transparensiaalustan kautta. Saatavilla on myös tiedot PICASSO-alustan epäkäytettävyyssjaksoista. Näistä ei erikseen lähetetä UMM-viestejä.

Markkinat / Kokki Teemu

30.11.2023

Julkinen

Keskustelussa huomioitiin, että eSett:ltä saatavat aFRR-volyymit ja hinnat ovat aggregoituja tietoja, joista tasevastaavan täytyy tarvittaessa oman tarjouskirjan perusteella laskea tarjoajakohtaiset tiedot. Tarjouskirjaa täytyy tarvittaessa päivittää tarjouksiin saatujen kuittausten perusteella, jotta tiedetään mitkä tarjoukset on hylätty markkinapaikan toimesta. Näillä näkymin Fingridin tai PICASSOn ei kuitenkaan pitäisi hylätä kauppvoja. Tiedot on mahdollista nähdä myös VAKSIn kautta käyttöliittymällä, jonka pohjalta jakoa voi tehdä osittain käsityönä.

Fingridin Avoin Data -palvelusta on saatavilla tietoja myös minuuttiresoluutiolla. Nämä tiedot ovat lähinnä informaatiotarkoitukseen.

Huomioitiin, että ICCP ei ole kovin yleisesti energia-alan ulkopuolella käytössä oleva protokolla, joten saatavuus sen tuelle muihin kuin SCADA-järjestelmiin on melko rajoitettu. Tällä hetkellä sille ei kuitenkaan ole projektissa suunnitteilla vaihtoehtoja.

1.3 Tiedonvaihdon kehityksen tiekartta

Teemu Väre kävi läpi tiedonvaihdon kehityksen tiekartan tilannetta. Tiekartalla olevia asioita on lähdetty Fingridin asiantuntijoiden toimesta edistämään. Osa kehityskohteista on tarkemmassa tarkastelussa todettu sellaisiksi, ettei niitä saada ainakaan välittömästi edistettyä. Tällaiset kehityskohteet saatetaan myöhemmin poistaa tiekartalta.

Keskustelussa korostettiin, että myös tiekartalta mahdollisesti poistettavat kehityskohteet olisi kuitenkin syytä pelkän poistamisen sijaan esimerkiksi merkitä hylätyksi ja kirjata syy miksi toteutusta ei ole nähty tarpeelliseksi tai järkeväksi. Tällöin on helpompi myöhemmin seurata näiden kohteiden edistymistä ja palata niiden aiempaan käsittelyhistoriaan.

Reaaliaikaisen tiedonvaihdon kevytrakaisu mittaustiedoille pienille reservitoimittajille ja pienille voimalaitoksille etenee. Ratkaisun pilotointi on tarkoitus aloittaa Q1/2024 ja tuotteistus Q2/2024. Keskustelussa nousi esille tarve tietää tarkemmin mitä tietoja kevytrakaisuun kautta on mahdollista raportoida ja mihin tilanteisiin ja mille kohderyhmille ratkaisu soveltuu. Toivottiin myös webinaaria ja/tai muuta tiedottamista asian edistymisestä hyvissä ajoin.

FEN-verkosta luopumisesta ei ole tehty varsinaista päätöstä. Tarkemmassa selvittelyssä on todettu, että luopuminen ei tällä hetkellä näytä olevan ajankohtaista. Asia on siis tarkoitus poistaa tiekartalta tässä vaiheessa, koska ei ole tiedossa olevaa aikataulua. Käytiin keskustelua siitä, pitäisikö FEN-verkosta luopuminen kuitenkin pitää ajatuksena jollain muulla toivelistalla, jotta ajatus hyödyllisestä ideasta ja selvitystyö ei unohtuisi. Todettiin, että alun perin luopumisajatus oli todennäköisesti lähtenyt siitä, että ylläpitokustannukset suhteessa käyttäjämääriin ovat liian suuret. Tämä on edelleen tilanne, joten ajatus olisi syytä pitää edelleen mielessä. Keskustelussa nousi esille lisäksi kysymys siitä, onko ICCP tarjolla sekä vanhassa FEN-verkossa että uudemmassa KoVa-FEN-verkossa. Tähän ei suoraan löytynyt vastausta.

Kansallisista tunnuksista luopumista ja uudempiin tunnistejärjestelmiin siirtymistä on selvitetty Fingridin sisällä. Kokonaan luopumisessa on tunnistettu teknisiä haasteita. Tarkoitus on edistää asiaa pienempi osakokonaisuus kerrallaan, koska siirtyminen pois

Markkinat / Kokki Teemu

30.11.2023

Julkinen

kansallisista tunnuksista kertarysäyksellä ei vaikuta realistiselta vaihtoehdolta. Keskustelussa todettiin, että GS1-koodit ovat kuitenkin olleet markkinoilla käytössä Datahubin myötä jo pitkään, joten niiden käyttäminen pitäisi olla nykyään jo arkipäiväistä. Muutoksen pitäminen jossain muodossa tiekartalla voisi myös auttaa viestimään tulevien järjestelmähankintojen vaatimuksista.

Datahubin tuotantotietojen hyödyntäminen alkuperätakuupalvelussa on käytännössä hankalaa, koska Datahubissa on vain varsin pieni määrä tuotantoyksiköiden mittaustietoja. Datahubissa ei myöskään ole omakäyttöpaikkojen ja tuotantoyksiköiden välisiä kytköksiä. Keskustelussa esitettiin, että olisi hyvä kuitenkin saada Datahubissa olevat tiedot jatkotoimitettua, jotta ainakin osa toimijoista voisi kokonaan luopua MSCONS-lähetuksista tuen puuttuessa osalta markkinoilla tarjolla olevista järjestelmistä. Lisäksi alkuperätakuuta varten ei tarvita omakäyttötietoja. Toivottiin, että mahdollisuuksia selvitetään vielä lisää. Esitettiin myös kysymys siitä, voisiko yllä mainittu tiedonvaihdon kevyratkaisu korjata tätä.

FCR-vuosimarkkinasuunnitelmien tiedonvaihdon uudistaminen etenee. Tarkoitus korvata nykyiset DELFOR-sanomat CIM-sanomien ja ECP/EDX-alustan yhdistelmällä. CIM-sanomien määritykset ovat työn alla. Tavoitteena on saada määrittelyt valmiiksi vuoden 2023 aikana. Tarkoitus on tarjota joustava aikaikkuna siirtymään uusien vaatimusten mukaiseen tiedonvaihtoon. Keskustelussa esitettiin, että edelleen jatkossa EDI-tiedonvaihto olisi hyvä olla tarjolla suunnitelmien toimitukseen ECP/EDX-alustan lisäksi.

Tuotantosuunnitelmien toimituksen osalta on myös suunnitelma lopettaa tuki EDI-tiedonvaihdolta ja tukea jatkossa ainoastaan ECP/EDX-alustaa. Noin puolet toimijoista käyttää jo ECP/EDX-alustaa. Tähänkin esitettiin toiveeksi, että olemassa olevat toimitustavat säilyisivät myös jatkossa, jos muutoksiin ei ole pakottavaa tarvetta.

1.4 Järjestelmien monitorointi ja häiriönhallinta

Teemu Salo kertoi Fingridin häiriönhallintaan toimintaympäristön muutosten myötä tehdyistä muutoksista. Tarpeena on ollut kehittää omaa kyvykkyyttä häiriötilanteiden tunnistamiseen ja korjaavien toimenpiteiden koordinointiin sekä muutoksenhaallintaprosessin seurantaan. Varsinaiset palvelut hankitaan edelleen ulkopuolisilta palveluntarjoajilta. Fingridin oma ICT-valvomo toimii kantaverkkokeskuksen välittömässä läheisyydessä. Käytössä on tekoälypohjainen monitorointityökalu.

Tuomas Lahti kertoi eSettin sanomaliikennepalvelun häiriöhallinnasta. Järjestelmätoimittaja vastaa palvelun toiminnasta ja teknisestä valvonnasta. Viime aikoina on ollut muutamia tapauksia, jolloin monitorointi ei ole toiminut oikein häiriötilanteissa, mikä on johtanut häiriöiden pitkittymiseen. Tämän vuoksi toimintamallia on arvioitu ja parannuksia suunniteltu.

Markkinat / Kokki Teemu

30.11.2023

Julkinen

1.5 Intraday-huutokaupat

Niko Korhonen kertoi uudesta eurooppalaisesta markkinapaikasta päivänsisäiseen kaupankäyntiin. Markkinapaikan käyttöönotto tavoiteaikataulu on 06/2024. Suunnitelmissa on järjestää kolme päivänsisäistä huutokauppaa, jotka täydentävät nykyistä jatkuvaa päivänsisäistä kauppaa. Toimituspäivää edeltävänä päivänä, vuorokausimarkkinan kaupankäynnin jälkeen, käydään kaksi huutokauppaa ja viimeinen huutokauppa käydään toimituspäivänä aamupäivällä. Rajat ylittävä kaupankäynti huutokauppajaksolle suljetaan 20 minuuttia ennen huutokauppaa ja avataan uudelleen 20 minuuttia huutokaupan jälkeen. Eurooppalaisessa järjestelmässä on 15 minuutin aikaikkuna tarjousten jättämiseen. Mahdollisesti alueellisilla pörssitoimijoilla saattaa olla jonkinlainen jono, johon tarjouksia voi jättää myös ennen varsinaista tarjousikkunaa.

Eurooppalaisissa päivänsisäisissä huutokaupoissa volyymit suhteessa vuorokausimarkkinan kaupankäyntiin ovat olleet merkittävästi suurempia kuin volyymit suomalaisessa jatkuvassa päivänsisäisessä kaupankäynnissä. Oletuksena on, että Suomessakin osa vuorokausimarkkinoiden volyymista saattaa muutoksen myötä siirtyä päivänsisäisiin huutokauppoihin. Suomen tarjousalueen sisällä huutokauppaa voi käydä 15 ja 30 minuutin resoluutioilla.

Keskustelussa huomioitiin, että vaikka markkinapaikan käyttöönotto on varsin lähellä, niin lopullista käyttöönottopäivää ei kuitenkaan ole vielä lyöty lukkoon ja siten ilmoitettu julkisesti. Keskusteltiin myös tarjolla olevista tarjoustuotteista. Ymmärrys oli, että tarjolla tulee olemaan lähes samanlaiset tuotteet kuin vuorokausimarkkinoillakin.

1.6 Lyhyet ajankohtaiset

Uuden Fingridin avoin data -palvelun beta-versio on käytettävissä. Tavoitteena on saada uusi palvelu käyttöön ja toisaalta poistaa nykyisin käytössä oleva vuoden 2023 loppuun mennessä. Toistaiseksi uudessa palvelussa ei vielä ole saatavilla kaikkia aineistoja. Keskustelussa toivottiin parempaa tiedottamista aikataulun muutoksista sekä muista mahdollisesti tarvittavista muutoksista (esim. yhteysosoitteet) uuden palvelun käyttöönottoon liittyen.

TEM on pyytänyt Fingridiä määrittelemään **kuormanohjausrajapinnan teknisen** toteutustavan. Ehdotus on toimitettava TEM:lle viimeistään 30.4.2024. Määrittelytyö on käynnistetty lokakuussa 2023. Lähikuukausien aikana tullaan järjestämään myös aiheeseen liittyviä sidosryhmätyöpajoja.

Keskusteltiin joustotuotteiden ja kuormanohjauksen yhteydestä. Todettiin, että Fingridiltä on pyydetty teknisen ratkaisun määrittelyä, mutta mahdollisuuksien mukaan yritetään myös liiketoimintanäkökulmaa. Aikataulu on kuitenkin hyvin tiukka. Samaan aikaan käynnissä oleva Sähkötutkimuspoolin rahoittama erillinen projekti keskittyy kuormanohjausrajapinnan tuomiin liiketoimintamahdollisuuksiin.

Keskusteltiin myös Datahubin mahdollisesta roolista valtuutuksien hallinnoinnissa. Näkemys oli, että vähintään valtuutuksien osalta Datahubilla olisi syytä olla joku rooli, vaikka se muilta osin reaaliaikaiseen tiedonvaihtoon olekaan tarkoitettu.

Markkinat / Kokki Teemu

30.11.2023

Julkinen

Jouston verkkokoodin julkinen kuuleminen oli aiemmin syksyllä, tuloksena Euroopan laajuisesti oli 1750 kommenttia. Yleisellä tasolla prosessi verkkokoodin saattamiseksi lopulliseen muotoonsa etenee, mutta asiaan liittyy myös useita haasteita. Aika ei riittänyt tarkempaan keskusteluun aiheesta.

1.7 Muut asiat

Sovittiin yhteisesti tukkumarkkinoiden tiedonvaihdon kehitysfoorumin kevään 2024 kokoukset:

- 12.2.2024 klo 12–15
- 13.5.2024 klo 12–15

Jakelu Tukkusähkömarkkinoiden tiedonvaihdon kehitysfoorumi

Tiedoksi Tukkusähkömarkkinoiden tiedonvaihtotiimi